STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Prūsistikos pagrindai	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Vytautas Rinkevičius **Kitas (-i):**	VU Filologijos fakulteto Baltistikos katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
BA	pasirenkamasis

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
kontaktinė (auditorinė) ir savarankiškas darbas	pavasario semestras	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai:	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):**

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	50	80

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Per šio dalyko studijas ugdoma: Gebėjimas dirbti ir mokytis savarankiškai, taikant įgytas žinias praktikoje: gebėjimas organizuoti savo darbą ir mokymąsi, pasirenkant tinkamas strategijas užduotims atlikti. Analitinis ir kritinis mąstymas: gebėjimas analizuoti, įžvelgti sąsajas ir vertinti informaciją (reiškinius, dalykus, žmonių poelgius ir kt.). Lietuvių kalbos raidos kaip kultūros proceso supratimas ir analizė: gebėjimas analizuoti ir interpretuoti lietuvių kalbos raidą kaip reiškinį. Užsienio kalbų žinios ir gebėjimai		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	**Studijų metodai**	**Vertinimo metodai**
gebės rinkti ir sisteminti informaciją iš įvairių šaltinių (elektroninių, spausdintinų ir kt.), naudojantis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis, biblioteka ir kt.	tikslinės literatūros skaitymas, informacijos sisteminimas, pranešimo rengimas	darbas per seminarus, pranešimas, egzaminas
gebės lyginti ir kritiškai vertinti informaciją (reiškinius, dalykus, žmonių poelgius ir kt.), spręsti apie jų privalumus ir trūkumus	grupės diskusija, savarankiškas skaitinių nagrinėjimas ir aptarimas, pranešimo rengimas ir pristatymas	darbas per seminarus, pranešimas, egzaminas
gebės analizuoti, interpretuoti ir vertinti lietuvių kalbos raidą giminiškų baltų kalbų raidos kontekste, vartodami tinkamą terminiją ir taikydami tinkamus metodus	įtraukiamoji paskaita, grupės diskusija, pranešimo rengimas ir pristatymas, savarankiškas užduočių atlikimas	darbas per seminarus, pranešimas, egzaminas
įgis pamatinių žinių apie prūsų kalbos sistemą ir vartoseną	įtraukiamoji paskaita, tikslinės literatūros skaitymas ir aptarimas, savarankiškas užduočių atlikimas	darbas per seminarus, pranešimas, egzaminas
įgis filologinių žinių skaityti ir analizuoti specialybės tekstus prūsų kalba	įtraukiamoji paskaita, prūsų kalbos tekstų skaitymas ir filologinė analizė, savarankiškas užduočių atlikimas	darbas per seminarus, pranešimas, egzaminas

Temos	**Kontaktinio darbo valandos**							**Savarankiškų studijų laikas ir užduotys**	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Užduotys**
Įvadas: prūsistikos mokslo objektas, prūsų kalbos ir tautos istorija, prūsistikos tyrimų apžvalga.	2		2				**4**	**4**	Skaitiniai: P. U. Dini, *Foundations of Old Prussian*, p. 1–23. V. Mažiulis, *Prūsų kalbos paminklai*, t. 1, p. 11–26.
Prūsų kalbos paminklai, tarmės.	2		2				**4**	**4**	Skaitiniai: P. U. Dini, *Foundations of Old Prussian*, p. 63–83. V. Mažiulis, *Prūsų kalbos paminklai*, t. 1, p. 27–40.

Fonologinė sistema: balsiai, priebalsiai, prozodiniai elementai.	4		8				**12**	**10**	Skaitiniai: V. Rinkevičius, *Prūsistikos pagrindai*, p. 25–57, 90–101. Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, žodžių fonologinė analizė.
Vardažodžio morfologija.	2		6				**8**	**12**	Skaitiniai: V. Rinkevičius, *Prūsistikos pagrindai*, p. 64–79, 101–126. Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, žodžių morfologinė analizė.
Veiksmažodžio morfologija.	2		6				**8**	**12**	Skaitiniai: V. Rinkevičius, *Prūsistikos pagrindai*, p. 126–129, 177–188. Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, žodžių morfologinė analizė.
Nekaitomosios kalbos dalys, sintaksės problemos, leksika.	2		4				**6**	**6**	Skaitiniai: V. Rinkevičius, *Prūsistikso pagrindai*, 129–122, 189–190. V. Mažiulis, *Prūsų kalbos etimologijos žodynas* (duotų žodžių etimologijos) Praktinės užduotys: tekstų skaitymas, žodžių ir sakinių lingvistinė analizė.
Naujoji prūsų kalba.	2		4				**6**	**4**	Praktinės užduotys: teksto skaitymas, vertimas, žodžių fonologinė ir morfologinė analizė, sakinių sintaksės analizė.
Pranešimo rengimas.								**8**	Pranešimo pasirinkta tema rengimas remiantis išstudijuota literatūra ir pristatymas pasirinkto seminaro metu
Savarankiškas žinių sisteminimas ir ruošimasis egzaminui.								**20**	Skaitytos literatūros ir per seminarus atliktų užduočių peržvalga.
Egzaminas					2		**2**		

Iš viso	**16**		**32**		**2**		**50**	**80**	

Vertinimo strategija	**Svoris proc.**	**Atsiskaitymo laikas**	**Vertinimo kriterijai**
Darbas per seminarus	20	kiekvieną seminarą	2 taškai: aktyviai dalyvauja diskusijose, tinkamai atsako į klausimus, tinkamai formuluoja mokslo problemas ir klausimus auditorijai, tinkamai atlieka praktines užduotis (turi būti tinkamai atlikta ne mažiau nei 91% praktinių užduočių). 1 taškas: dalyvauja diskusijoje, tinkamai atsako į užduodamus klausimus, tinkamai atlieka praktines užduotis (turi būti tinkamai atlikta ne mažiau nei 71% praktinių užduočių). 0 taškų: lanko seminarus, tačiau beveik nedalyvauja diskusijoje, atlieka mažiau nei 71% praktinių užduočių.
Pranešimas (10–15 min.)	30	studento pasirinkto seminaro metu	Vertinama pagal šiuos kriterijus: **Pranešimo struktūra: 0,5 balo** pranešimo struktūra aiški ir logiška, yra visos reikiamos dalys (įvadas, dėstymas, išvados, literatūros ir šaltinių sąrašas); **Pranešimo koncepcija (įvadas): 1 balas** pagrįstas temos pasirinkimas, aiškiai suformuluotas tikslas ir uždaviniai; **Turinys: 3 balai** tema atskleista išsamiai, remiamasi naujausia literatūra, nėra dalykinių klaidų, visi teiginiai pagrįsti, iliustruoti pavyzdžiais; **Išvados: 1 balas** išvados pagrįstos; **Minties rišlumas: 0,5 balo** mintys dėstomos rišliai, logiškai ir aiškiai. **Komunikaciniai aspektai (kontaktas su publika): 2 balai** kalba, mimika ir gestai orientuoti į klausytoją, pranešėja(s) bendrauja su publika, atsako į užduotus klausimus, diskutuoja; **Kalba: 2 balai** dėstoma moksliniu stiliumi, vartojamų gramatinių struktūrų ir žodyno spektras platus, kalbos priemonės vartojamos taisyklingai Gautas balas dauginamas iš 0,3 ir gaunamas taškų skaičius, atitinkantis pranešimo balo santykinį svorį bendroje vertinimo strategijoje. Rengiant pranešimą, galioja akademinio sąžiningumo ir etiško darbo su GDI principai (žr. Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Generatyvinio dirbtinio intelekto naudojimo gaires). Jeigu rengdamas (-a) pranešimą studentas (-ė) naudojo GDI, jį pristatydamas (-a), privalo aiškiai nurodyti, kaip, kokiems tikslams GDI buvo naudotas. Vertindamas pranešimą, dėstytojas turi teisę patikrinti studento (-ės) darbo autorystę. Studentui (-ei) negebant paaiškinti savo pranešimo turinio, negebant atsakyti į su pateiktu pranešimu susijusius konkrečius klausimus, galima darbą laikyti parengtu nesąžiningai.
Egzaminas raštu	50	modulio pabaigoje	Egzaminą sudaro dvi užduotys: teorinė (trumpi atviro tipo klausimai) ir praktinė (teksto skaitymas ir lingvistinis komentaras). Kiekviena užduotis vertinama 10 balų, kurie rašomi už 91–100% tinkamai atsakytų klausimų ar tinkamai pakomentuotų teksto žodžių; toliau balai kinta kas 10%. Išvestas abiejų užduočių pažymių aritmetinis vidurkis dauginamas iš 0,5 ir gaunamas taškų skaičius, atitinkantis egzamino balo santykinį svorį bendroje vertinimo strategijoje.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Dini, Pietro U.	2023	Foundations of Old Prussian		Lanham, Boulder, New York, London: Lexington Books
Rinkevičius V.	2015	Prūsistikos pagrindai		Vilnius: Vilniaus universitetas
Mažiulis V.	1966–1981	Prūsų kalbos paminklai	t. 1–2	Vilnius: Mintis (t. 1), Mokslas (t. 2)
Mažiulis V.	2013	Prūsų kalbos etimologijos žodynas		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras
Papildoma literatūra				
Mathiassen T.	2010	Old Prussian		Oslo
Mažiulis V.	2004	Prūsų kalbos istorinė gramatika		Vilnius: VU leidykla
Schmalstieg W. R.	1974	An Old Prussian Grammar		University Park and London: Pennsylvania State University Press
Smoczyński W.	2005	Lexikon der altpreußischen Verben		Innsbruck
Smoczyński W.	2000	Untersuchungen zum deutschen Lehngut im Altpreußischen		Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego
Larsson J. H.	2010	Nominal Compounds in Old Prussian		Stochholm
Топоров В. Н.	1975–1990	Прусский язык: словарь	t. 1–5	Москва: Наука
Kuzavinis K.	1964	Prūsų kalba		Vilnius
Endzelīns J.	1943	Senprūšu valoda		Rīga: Universitātes apgāds
Trautmann R.	1910	Die altpreußischen Sprachdenkmäler		Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht
Trautmann R.	1925	Die altpreußischen Personennamen		Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht
Gerullis G.	1922	Die altpreußischen Ortsnamen		Berlin und Leipzig
Kaukienė A., Pakalniškienė D.	2011	Prūsų kalba		Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla
Kaukienė A.	2004–2011	Prūsų kalbos tyrinėjimai	t. 1–2	Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla
Petit D.	2007	Case system and translation strategy in the old Prussian Enchiridion, in: *Baltistica* 42(3), p. 347–382		Vilnius: VU leidykla
Klusis M., Stundžia B.	1995	Pirmoji prūsų knyga		Vilnius: Pradai
Klusis M.	1989	Prūsų kalba	t. 1	Vilnius

Klussis M.	2007	Old Prussian written monuments		Kaunas
Dini P. U.	2000	Baltų kalbos	p. 237–274	Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas
Kabelka J.	1982	Baltų filologijos įvadas	p. 40–62	Vilnius: Mokslas
Zinkevičius Z.	1984	Lietuvių kalbos istorija	t. 1, p. 276–305	Vilnius: Mokslas
Karaliūnas S.	2005	Baltų praeitis istoriniuose šaltiniuose	t. 2, p. 11–187	Vilnius: Lietuvių kalbos institutas
R. Volkaitė-Kulikauskienė (ats. red.)	1997	Vakarų baltai: etnogenezė ir etninė istorija		Vilnius: Lietuvos istorijos institutas
Gimbutienė M.	1958	Rytprūsių ir Vakarų Lietuvos priešistorinės kultūros apžvalga		New York: Lithuanian Research Institute
Кулаков В. И.	1990	Древности пруссов VI–XIII вв.		Москва: Наука (arba: (http://club-kaup.narod.ru/kaup_r_archussr_ancientpruss_kulakov_g1-9_0.html)
Vėlius N.	1983	Senovės baltų pasaulėžiūra		Vilnius: Mintis
Beresnevičius G.	2001	Trumpas lietuvių ir prūsų religijos žodynas		Vilnius: Aidai
Beresnevičius G.	1998	Kosmosas ir šventvietės lietuvių ir prūsų religijose		Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla
Beresnevičius G.	1995	Baltų religinės reformos		Vilnius: Taura
Beresnevičius G.	1997	Religijų istorijos metmenys	p. 303–332	Vilnius: Aidai
Šimėnas V. (red.)	1999	Užmirštieji prūsai		Vilnius: Mintis
Beresnevičius G., Narbutas I. (sud.)	1994	Prūsijos kultūra		Vilnius: Academia

ATNAUJINTA: 2026-11-03